

CO₂ én N: 2 voor de prijs van 1

Een ander belangrijk dossier op dit moment is de stikstofcrisis. Te lang werden nieuwe wegen gebouwd en mochten stallen uitbreiden, zonder de stikstofuitstoot te compenseren en zonder dat duidelijk in kaart werd gebracht wat de impact op de natuur was. Het effect is groot, sommige soorten zijn verdwenen en het achteraf herstellen van de natuur is duur.

Veel van de CO₂-reductiemaatregelen in dit boekwerk zorgen ook voor een verlaging van de uitstoot van stikstof en helpen bij het uitvoeren van een ander rechterlijk vonnis: vorig voorjaar besliste de Raad van State – aangezwengeld door Mobilisation for the Environment – dat het Nederlandse stikstofbeleid in strijd is met de Europese natuurwetgeving.

Om de natuur een kans te geven te herstellen, moet de stikstofuitstoot in Nederland in 10 jaar tijd minimaal gehalveerd worden, aldus Mobilisation for the Environment. Zes maatregelen uit het 54puntenpakket (2, 3, 22, 25, 35, 45) kosten samen € 600 miljoen en zorgen bij voortvarend beleid in 2020 voor behalve 4,2 Mton CO₂-reductie ook voor een daling in de NO_x-uitstoot door verkeer met 5% en een daling in de ammoniakemissie van de landbouw met 6%. Deze maatregelen passen ook in het recent gesloten Schone Lucht Akkoord.

Op de Veluwe leidt de hoge stikstofuitstoot tot verzuring en kalkgebrek. Zo erg dat eierschalen niet goed ontwikkelen en sommige meesjes hun pootjes breken in het ei.

5% daling NO_x-emissies uit het verkeer

Deze daling van 5% komt tot stand door het uitvoeren van maatregel 3 en maatregel 25. Door de beoogde snelheidsbeperking in één keer goed door te voeren – 24 uur per dag op alle snelwegen naar 100 km/uur en op alle rijkswegen naar 80 km/uur – wordt een grote slag geslagen in het uitvoeren van beide rechterlijke vonnissen. Ook leidt langzamer rijden tot minder files (maatschappelijke kosten voor de transportsector worden berekend op € 1,4 miljard in 2019), minder verkeersdoden en gezondere lucht. De kosten: slechts € 90.000. Bij een gedegen invoering van trajectcontrole levert de maatregel mogelijk nog geld op. De andere maatregel die een groot effect heeft op de NO_x-uitstoot is Anders Reizen (maatregel 25): stimuleringsregelingen door en voor werkgevers om hun werknemers uit de auto en op de fiets te krijgen. Goed voor de gezondheid, goed voor de luchtkwaliteit.

6% daling NH₃-emissies uit de landbouw

De daling in ammoniakemissies komt voor 1/3 door een daling van 20% in het gebruik van kunstmest, het vaker telen van vlinderbloemigen en het voorkomen dat boeren bermen in gebruik nemen. De overige 2/3 komt door een krimp van de veestapel (alle diersoorten) en een ommezwaai naar een extensievere melkveehouderij met meer weidegang. Dit zijn geen goedkope maatregelen, maar ze zijn noodzakelijk in de transitie naar een kringlooplandbouw en hebben diverse voordelen: een gezondere bodem, meer biodiversiteit, een gezondere leefomgeving op een aantrekkelijker platteland en een duurzamere landbouw. Op de lange duur besparen deze maatregelen veel kosten, zoals onlangs werd berekend door Ecorys i.s.m. Ethical Growth Strategies.

En verder

17 andere maatregelen gaan over elektriciteitsbesparing of het opwekken van zonne-energie. Deze maatregelen zorgen, voorzichtig gerekend, voor een extra NO_x-reductie van 2% op de totale NO_x-emissie, door vermeden gebruik van fossiele brandstoffen. Waarschijnlijk zijn er meerdere maatregelen in het pakket die zorgen voor een daling van de stikstofemissies, zoals het op spanning houden van autobanden. Maar om hier een daadwerkelijk getal aan te kunnen hangen, is een doorrekening en monitoring van de maatregelen nodig. Daarnaast zijn er vele CO₂- én NO_x-besparende maatregelen mogelijk die niet in het 40puntenplan staan, zoals rekeningrijden, minder vliegen en verbeteringen in de scheepvaart.

Tijdig rekenen om problemen te voorkomen

De genoemde reducties in stikstofemissies zijn inschattingen waarbij we gebruik hebben gemaakt van informatie uit gesprekken met TNO en CLM. Beide instituten benadrukken het belang van tijdige en voldoende gedetailleerde doorrekening van maatregelen en van langjarige monitoring van effecten ten behoeve van bijsturing. De laatste jaren is er een toenemende tendens om pas te vragen om doorrekening van maatregelen op een moment dat daar in een politiek proces 'onder stoom en kokend water' deals over gesloten moeten worden.

Het eerder verkennen van handelingsperspectief en tijdig laten doorrekenen van mogelijke maatregelen leidt tot een beter geïnformeerd maatschappelijk en politiek debat en betere – en beter te verantwoorden en breder geaccepteerde – besluitvorming. Dit is van groot belang, zeker voor belangrijke zaken zoals milieu, klimaat, biodiversiteit en volksgezondheid.